

PASZTELLSZÍNEK NYUGATON

A szombathelyi Weöres Sándor Színház igazgatói pályázatairól

A távozó igazgató, Jordán Tamás. Fotó: Mészáros Zsolt/Szombathelyi Weöres Sándor Színház

„Van néhány ötletem.”
Harsányi Sulyom László

„A színész játszik.”
Szabó Tibor András

A szombathelyi Weöres Sándor Színház igazgatói posztjára ketten pályáztak, Harsányi Sulyom László rendező, a tatányai Jászai Mari Színház korábbi igazgatója, és Szabó Tibor András erdélyi színész, a Weöres Sándor Színház egyik alapítója. Az intézmény dolgozóinak többsége Szabó Tibort támogatta, a szakmai bizottság is az ő dolgozatát találta jobbnak, így a város független polgármestere, Dr. Nemény András előterjesztésére a közgyűlés egyhangúan megszavazta, hogy ő töltsen be a tisztséget február 1-jétől. Nincs itt semmi látnivaló, mondhatnánk, paszttel festett nap reménysugara simogatja a békét Szombathelyen.

De nézzük az ecsetvonásokat messzebből. A kilenctagú szakmai bizottságban a minisztériumot mindig egy fő képviseli, míg négyet delegál a Színházművészeti Bizottsága. Két főt delegál a város közgyűlése, egyet a színház és egyet a szakszervezet. A kormányzati szándékoknak papíron tehát öt támogatója lehet, szemben a másik fenntartó, az önkormányzat szándékaival, amelyeknek mindig eggyel kevesebb, vagyis négy szavazatuk lesz. Ráadásul az új színhá-

zi törvény értelmében a szakmai bizottság által javasolt aspiránsnak kell adnia a megbízást a közgyűlésnek, ellenkező esetben a színház bukhatja a költségvetés állam által biztosított másik felét. Vagyis a pálya most erősen jobbra lejt.

Gondolhatnánk ezek alapján, hogy a vizsgált képen több lesz a narancssárga, mint bármilyen más szín. A szombathelyi Weöres Sándor Színház igazgatói pozíciója esetében nem ennyire egyértelmű a helyzet. A szakmai bizottság három tagja támogatta Harsányi Sulyom László pályázatát, hat pedig ellene szavazott. Szabó Tibor András nyolc támogató szavazatot kapott. A minisztériumot képviselő Fülöp Péter voksolt ellene. Furcsa módon ő Szabóra és Harsányi Sulyomra is nemmel ikszelt. Vagyis nehéz úgy értelmezni a helyzetet, hogy egyikük volna a Fidesz támogatását élvező, akire leszavaz az öt EMMI-ember, a másik pedig a független vagy balos, akire a négy önkormányzati ember adja le a voksát. Már csak azért is, mert a két alpolgármester, akiket a független többségű közgyűlés delegált, nemet mondott Harsányi Sulyom László dolgozatára, és igent Szabó Tibor Andráséra. Természetesen elképzelhető, hogy a néhány hónapja független városvezetés a színház költségvetése ügyében nem akarta összeakasztani a bajszát a Fidesszel, és politikai háttéralku kötött. Ám ennek felderítése olyan oknyomozói munkát igényelt volna, amire ennek a cikknek az elkészülése előtt nem volt lehetőség.

Mindenestre Harsányi Sulyom László nyilvános Facebook-posztjában arra utal, hogy igazgatóvá választásának elsősorban az volt a gátja, hogy az együttműködése nem kellően szoros a kormányhoz közel álló Teátrumi Társasággal. Ő sok narancssárgát lát a képen. Vajon a két pályázat egymás fénytörésében is így mutatja magát?

Közélsünk a képhez a szereplők felől. Harsányi Sulyom László 62 éves, Szabó Tibor András 63. Mindketten dolgoztak színházon kívül is hosszú évekig, és mindkettőjüknek sok évtizedes szakmai tapasztalata van, díjakkal, számos sikeres rendezéssel és alakítással. Nagyon jóleső olvasni, hogy egyikük sem önmagában kívánja vezetni a szombathelyi teátrumot, csapatmunkaként tekintenek az alkotásra, éppen ezért szorgalmazzák a Művészeti Tanács felállítását.

Harsányi Sulyom László pályázatában hangsúlyosabban van jelen a közös alkotás koncepciója. A Művészeti Tanácsba maga mellé három hétpróbás, számos díjjal kitüntetett rendezőt hívott: Mohácsi Jánost, Szikszai Rémuszt és Czukor Balázst. Fontos szerepet szánt a huszonöt éves drámatanári és rendezői tapasztalattal rendelkező Perényi Baláznak is. Harsányi Sulyom Művészeti Tanácsában helyett kapott volna Mohácsi István mint a színház állandó dramaturgja, továbbá a színház gazdasági igazgatója, művészeti titkára, PR- és marketingvezetője, valamint két színész, akiket a társulat választott volna. A nevükön nevezett alkotópartnerek rövid szakmai hitvallást is írtak a pályázathoz, ezek a főszöveg után, az utóiratban kaptak helyet. Az egy-két oldalas szövegek erősítik a benyomást, hogy Mohácsi János, Mohácsi István, Szikszai Rémusz, Czukor Balázs és Perényi Balázs valóban együtt kívánt gondolkodni az aspiránssal, és sikeres elbírálás esetén tényleges közös munka kezdődhetett volna. Mohácsi István arról ír, hogy ő a nézőt képviselné, az izgalmas szöveget. Mohácsi János a szombathelyi színházat az ország három legjobbja közé repítené kőkemény munkával. Szikszai Rémusz szeretetről, tiszteletről, fanatizmusról és fegyelemről beszél, valamint közös játékról, a színész fontosságáról. Ahogy Perényi Balázs is. Mindannyian hangsúlyozzák a folyamatos eszmecserét, az odafigyelést. Czukor Balázs a Weöres Sándor Színház alapító tagjaként szintén ezt húzza alá saját tapasztalatainak elősorolásával. A közép- és az idősebb generáció, művész és háttér munkás párbeszéde sejlik fel a dolgozat e részeit olvasva.

Szabó Tibor András pályázata is létrehívja a Művészeti Tanácsot. Működéséről, szellemiségéről nála azonban kevesebb derül ki, mint Harsányi Sulyomnál. Olvashatjuk itt is két hétpróbás, számos díjjal kitüntetett rendező nevét: a Forte Társulatot vezető Horváth Csabáét és az egykori miskolci direktor Kiss Csabáét. Ugyanakkor a fiatalabb, harmincas generáció két fiatal, izgalmas és bátor alkotója, Sardar Tagirovsky és Nagy Péter István is helyet kap az asztalnál. A négy férfi mellett Szabó pályázata két nőt is fontos pozícióhoz juttat. A Művészeti Tanácsba kerül a társulat kiváló színésznője, Nagy Cili, a színház dramaturgi székébe pedig az SZFE-n nemrég végzett Sényi Fanni. Sajnálatos, hogy nem olvashatunk részletesebben arról, hogy Szabó hogyan képzei el az összmunkát. Viszont mivel ő lett az új igazgató, az elkövetkező évek során majd láthatjuk, hogyan működik a gyakorlatban ez a nemzedéket és nemeket egyesítő közös gondolkodás.

Harsányi Sulyom pályázata 64 oldal főszöveget és 10 oldalnyi alkotói hitvallást tartalmaz, a kötelező mellékleteket leszámítva. Szabóé 54 oldal. A két írást olvasva megállapíthatjuk, hogy előbbi végiggondoltabb, elméletibb munka. Sok izgalmas ötlet, mérsékeltén újítani vágyó felvetés olvasható benne.

A két pályázat sok ponton egymásra rímel. A Mesebölt Bábszínház, a Savaria Szimfonikusok, az ELTE Savaria Egyetemi Központ mindkét aspiránssal együtt kíván működni, ahogy Németh Gyöngyi drámapedagógus és Szikszai Rémusz rendező is kifejezte együttműködési szándékát mindkét pályázó felé. Hasonlóság mutatkozik a tervezett bemutatók listájában is. A jól ismert klasszikusok (*Lear király*, *Úrhatnám polgár*, *Sirály*) mellett, mindketten játszanák Barta Lajos *Szerelem*, Bródy Sándor *A tanítónő* és Molnár Ferenc *A doktor úr* című darabjait, továbbá mindketten színpadra alkalmaznának közönségcsalogató operetteket és külföldi musicaleket is. Ugyanakkor nagy örömmel láttam például Dragomán György, Pintér Béla, Znajkay Zsófia és Tasnádi István darabjainak címét Harsányi Sulyom pályázatában, míg Háy János, Parti Nagy Lajos, Schwechtje Mihály, Pass Andrea és Tasnádi István nevének feltűnését Szabóéban. Mindketten fontosnak tartják, hogy kortárs magyar szövegek színpadra kerüljenek. A Nyílt Fórumot évről évre megrendező Dramaturg Céh Harsányi Sulyom László dolgozatát együttműködési nyilatkozattal is támogatta. Mindkét pályázatból kimaradtak a könnyű sikert ígérő, de manapság elég népszerű filmadaptációk. Ez persze nem jelenti azt, hogy az aspiránsok ne tartanak fontosnak a népszínházi funkciót – az igényes szórakoztatni vágyás áthatja a szövegeket. Harsányi Sulyom többek között a *Hairt* és az *Evitát* említi mint széles közönségrétegeket vonzó superprodukciókat, amelyek helyszíne az Agora Savaria lehetne. Szabó is kitér az Agorával való együttműködés lehetőségére, ő a 2009-ben bemutatott közös produkciót, a *Márcziust* venné kiindulópontnak. Mindketten inkább klasszikusokat játszanának a nagyszínpadon, a kísérletezőbb előadásokat a Márkus Emília kamarateremben és a Stúdiószínpadon képzelik el.

Mindkét pályázó jó hírű, tapasztalt szakemberekkel és izgalmas, fiatalos műhelyek bevonásával indulna el az ifjúsági vonalon. A gyerekek és kiskamaszok számára mindketten a Mesebölt Bábszínházzal közösen készítenének előadásokat. Harsányi Sulyom László beszámol pályázatában egy egyeztető beszélgetésről Kovács Gézával, a Mesebölt igazgatójával, amelyen felvetődött, hogy az 5–8. osztályosoknak a nagyszínpadon hoznának létre közösen előadásokat. Szabó pedig egy néhány évvel korábbi együttműködési terv emlékeit eleveníti fel a Mesebölttel. Ő is nagyszínházi produkciókkal várná a diákokat, ezzel bekapcsolódva a Lázár Ervin Programba.

A középiskolás korosztály számára Perényi Balázs és a Rév Színház hozná a muníciót Harsányi Sulyom pályázata szerint. Az ország egyik legjobb formában lévő színházi nevelési csapataként hivatkozik a győriekre, és az is kiderül a pályázatból, hogy a csapat nem költözne Győrből Szombathelyre, de koprodukciókkal, vendégjátékokkal izgalmas közös gondolkodás indulhatna meg. Szabó Fazekas Mihályt, az Osonó Színház műhely vezetőjét és Vidovszky György drámatanár-rendezőt, valamint a celldömölki Soltis Lajos Színházat vonná be az ifjúsági program munkájába. Mindkét pályázatban sűrű oldalakat tesz ki az ifjúsági programok leírása, amelyet örömmel olvasni. Ezeknek az egyszerűbb beavató foglalkozásoktól a tantermi színházon át a komplex színházi nevelési előadásokig minden válfajáról gondolkoznak az aspiránsok.

Szabó számára az említett Soltis Lajos Színház kiemelten fontos partner. A Művészeti Tanács egyik tagja, Nagy Péter István ebből a műhelyből került az SZFE-re, ahol Horváth Csaba osztályában szerzett rendezői diplomát – osztályfőnök

és tanítványa most együtt érkeznek Szombathelyre. A fizikai színház esztétikája fontos inspirációs forrása a győztes pályázatnak. Tanulni vágyó elköteleződés érződik a forma írást Szabó Tibor András sorait olvasva. Ahogy Bocskári László és Sebestyén Ábá színháza is bizonyosan megtermékenyítően fog hatni a Weöres Sándor Színházra a jövőben, hiszen a külföldi kapcsolatok irányát Erdély felé jelöli ki a nyertes dolgozat.

Harsányi Sulyom László a berlini székhelyű European Theatre Convention tagsága nyújtotta lehetőségekben lát izgalmas utakat. A több európai kőszínházat tömörítő szervezetnek két hazai tagja van: 2015 óta a Pesti Magyar Színház, 2017 óta a Weöres Sándor Színház. A cserekapcsolatok, workshopok, közös produkciók utaztatása inspirálóan csatornázhatja be a magyar színjátszást az európai kulturális vérkeringésbe.

Harsányi Sulyom László pályázatában részletesen kidolgozott koncepciót olvashatunk a fogyatékossgal élők színházba járásának könnyítéséről, több szakmai szervezet is csatolt támogató nyilatkozatot dolgozatához. Ahogy az amatőr és önszerveződő társulatokat tömörítő Magyar Szín-Játékos Szövetség, vagy épp a diákszínjátszás fontos hazai szervezője, az Országos Diákszínjátszó Egyesület és a Magyar Drámapedagógia Szövetség is. E szervezetek beemelése a pályázatba egy reprezentációs lehetőségeiben nyitottabb, befogadóbb kőszínházi modell megvalósíthatóságát vetik fel.

Szabó Tibor András pályázata viszont a Szombathely környékén élők elérése kapcsán fogalmaz meg fontos gondolatokat. Szabó elképzelhetőnek tartja, hogy számukra a Déryné Programba való bekapcsolódással juttathatnak el színházi előadásokat.

Mindkét aspiráns érinti a Weöres Sándor Színház problémáit is. Felvetéseik egy része technikai fejlesztésekre (lámpapark felújítása, színpad felújítása, megfelelő szellőzés stb.), másik része szervezeti kérdésekre vonatkozik. Megfogalmazzák, hogy az en suite játékrend monotonijából jó lenne kilépni, de ehhez a háttérben nagyobb és állandó, jól képzett stábra lenne szükség. A bérezési lehetőségek azonban problémásak. Egyik pályázó sem csökkentené a társulati tagok számát. A műhelymunkában, a társulatépítésben, a közös munkában hisznek.

Ha most újra ránézünk a képre, azt látjuk, hogy a szakmai bizottság két érvényes, egyaránt izgalmas momentumokat tartalmazó pályázat között mérlegelhetett, amelyeket nem lehet egyszerűen a kormánypárti konzervatív, illetve az ellenzéki progresszív címkék mentén szétválasztani. Mindkettő előrettekintő, a vidéket ismerő és értő kőszínházi koncepció, amelyben harsány neonszínek és provokatív ecsetkezelés nem dominálhatnak. Harsányi Sulyom László pályázata kidolgozottabb, nála több ötlet és lehetséges irány tűnik fel. Van, amelyik írásban nem annyira végiggondolt, hogy érdemben lehessen róla nyilatkozni; és van, amelyiknél papíron is minden részlet precízen kirajzolódik – kár, hogy ezek nem valósulnak meg. Szabó Tibor András pályázatában üdvözlendő, hogy fiatal és női alkotókat juttat pozícióba. Mindkét koncepció érvényes a 21. századi keretben. Közben azt is mondják, hogy van a festészetnek, különösen a pasztellfestészetnek egy súlyos mélysége. Onnan látszik csak igazán, hogy Mohácsi János morgós jázmin, Horváth Csaba harmatos csokoládé. Ha ezt az akadémiai magasságból nézzük: csak az ízlés számít.

Harsányi Sulyom László.
Fotó: Birs©

Szabó Tibor András. Fotó: Mészáros Zsolt/
Szombathelyi Weöres Sándor Színház